Zpráva ECDC o významných přenosných infekčních nemocech za 47. kalendářní týden, 19. – 25. 11. 2023 / ECDC Communicable Disease Threats Report, Week 47, 19 November – 25 November 2023

Zdroj: https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/communicable-disease-threats-report-19-25-november-2023-week-47

Podle materiálu ECDC volně zpracovalo Oddělení epidemiologie infekčních nemocí, CEM, SZÚ

1. Přehled epidemiologie respiračních virů v EU/EHP
2. Klasifikace variant SARS-CoV-2
3. Nárůst dětských respiračních infekcí – Čína, 2023
4. Ptačí chřipka v kožešinových farmách – Finsko, 2023
5. Sezonní surveillance viru zapadonilské horečky, One Health, 2023
6. Cholera – mezinárodní – sledování globálních ohnisek nákazy

1. Přehled epidemiologie respiračních virů v EU/EHP

Na konci 46. týdne (končícího 19. listopadu 2023) se v populaci mnoha zemích EU/EHP zvýšil výskyt respiračních onemocnění - chřipce podobných onemocnění (ILI) a akutních respiračních infekcí (ARI). Podíl závažných akutních respiračních infekcí (SARI) v sekundární péči byl srovnatelný se stejným obdobím loňského roku.

SARS-CoV-2 nadále cirkuloval ve vyšší míře než respirační syncytiální virus (RSV) a sezónní chřipka. Země hlásily kombinaci rostoucích a klesajících trendů aktivity a závažnosti SARS-CoV-2. V zemích na jihu EU/EHP byl většinou klesající trend a na severu rostoucí.

Stupeň závažnosti, hospitalizace, hospitalizace na jednotkách intenzivní péče (JIP) a úmrtnost nadále ukazovaly nárůst zejména ve věkové hranici 65 let a více.

Aktivita RSV se nadále zvyšovala, s největším výskytem u dětí ve věku 0-4 let. Aktivita sezónní chřipky zůstala na nízké úrovni, i když v některých zemích již dochází k rostoucímu geografickému rozšíření.

2. Klasifikace variant SARS-CoV-2

Od poslední aktualizace ze dne 17. listopadu 2023 klasifikovalo ECDC do 24. listopadu 2023 linii BA.2.86 jako variantu zájmu (VOI). Důvodem pro tuto klasifikaci je její velký počet genetických změn ve srovnání s původní BA.2 a současnou cirkulující variantou odvozenou od XBB, jejíž nárůst byl zjištěn v několika zemích EU/EHP. U varianty BA.2.86 v porovnání

se současně cirkulujícími variantami odvozených od XBB, nebyly zjištěny žádné významné informace, pokud jde o přenos, imunitní odolnost či závažnost infekce.

Zatímco v současné době neexistují žádné důkazy o tom, že by varianta BA.2.86 ovlivňovala epidemiologické ukazatele, v příštích týdnech se situace může změnit, pokud bude počet detekovaných variant nadále narůstat současným tempem. Varianta BA.2.86 cirkuluje v zemích EU/EHP s mediánem 9,6 % (rozmezí: 3-73 %).

Mezi variantami SARS-CoV-2 v současné době celosvětově i v EU/EHP dominují varianty

XBB.1.5+F456L.

Od 20. listopadu 2023, za 44. týden (30. října 2023 až 5. listopadu 2023):

- varianty podobné XBB.1.5 cirkulují v zemích EU/EHP v mediánu 68 % (rozmezí: 23-83 %). Celkový podíl linií XBB.1.5+F456L se v zemích EU/EHP vyrovnal, přičemž v posledních několika týdnech byly pozorovány stabilní trendy.

- varianty podobné XBB.1.5+L455F+F456L vykazují rostoucí trend ve všech zemích EU/EHP s dostatečným počtem hlášení, s mediánem podílu 39 % (rozmezí: 6-55 %). V této skupině se vyskytují především linie HK.3 a GK*.

Graf: Distribuce linií BA.2.86 podle týdennních odběru vzorků, celosvětově, od 20. listopadu 2023 (GISAID EpiCoV), zdroj ECDC

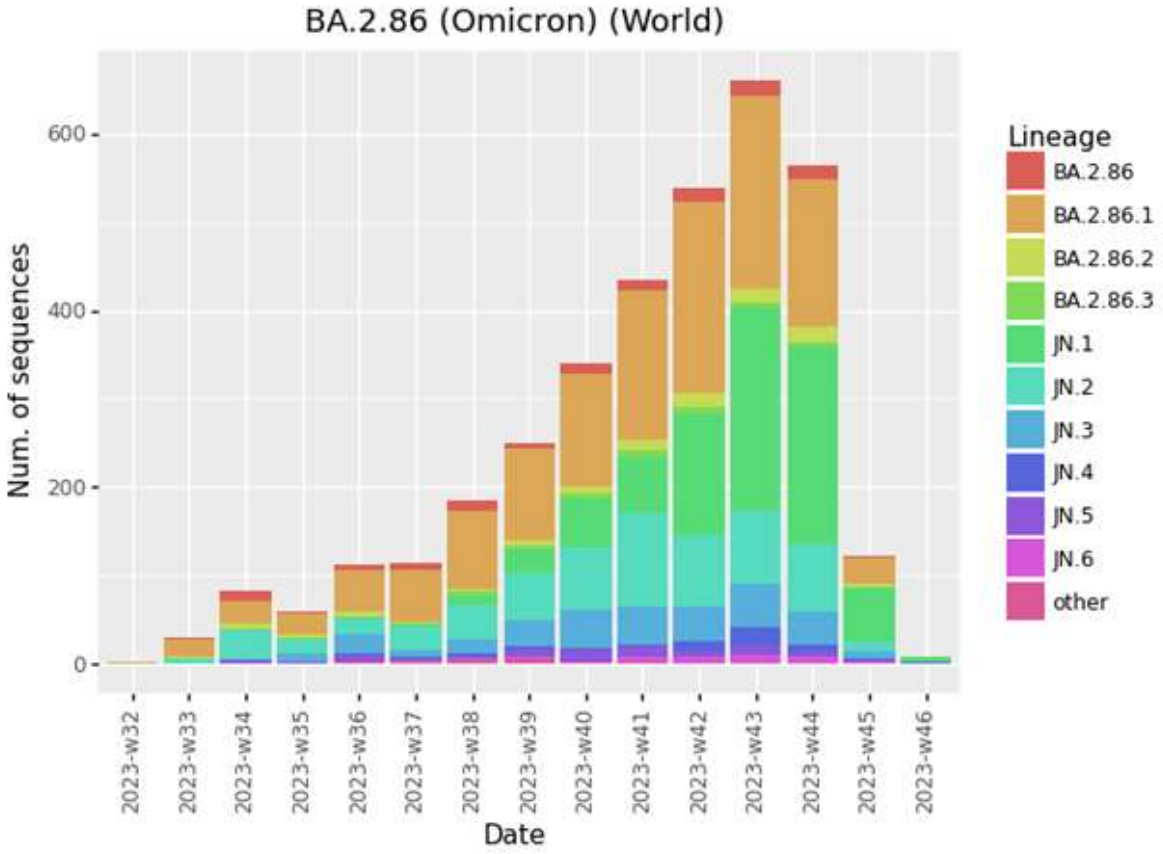

3. Nárůst dětských respiračních infekcí – Čína, 2023

Dne 23. listopadu 2023 zveřejnila Světová zdravotnická organizace (WHO) zprávu Disease Outbreak News (DON), ve které podává vysvětlení ke zprávám z médií (ProMed) o výskytu neznámých pneumonií u dětí školního věku v oblastech Peking a Liaoning v Číně.

Podle DON WHO byly klastry pneumonií, které zmiňuje ProMed, součástí obecného nárůstu respiračních onemocnění ve společnosti, o kterém informovala na tiskové konferenci dne 13. listopadu 2023 čínská Národní zdravotnická komise. Čínské úřady poskytly surveillance data a upřesnily, že nebyly zjištěny žádné neobvyklé nebo nové patogeny ani neobvyklé klinické projevy.

Nárůst respiračních infekcí u dětské populace není v zimních měsících mírného pásu neobvyklý, sezónními patogeny jsou nejčastěji RS viry, chřipka, adenoviry, SARS-CoV-2 a *Mycoplasma pneumoniae*. K nárůstům onemocnění došlo na začátku sezóny dříve než obvykle, což však není neočekávané vzhledem ke zrušení opatření proti covid-19, jak bylo zaznamenáno i v jiných zemích. Čínské úřady uvedly, že nárůst respiračních onemocnění nevedl k přetížení kapacit nemocnic. Země EU/EHP a Spojené království rovněž hlásí významný nárůst respiračních infekcí u dětské populace (např. bronchiolitida ve Francii). V Jižní Koreji KDCA nedávno rovněž zaznamenala nárůst infekcí u dětí způsobených *Mycoplasma pneumoniae*.

ECDC obdrželo přímé informace od WHO a čínského CDC.

4. Ptačí chřipka v kožešinových farmách – Finsko, 2023

Aktualizace:

V období mezi 13. zářím - 17. listopadem 2023 byl virus ptačí chřipky detekován na 56 kožešinových farmách (nárůst o 30 kožešinových farem) v regionech Ostrobothnia a Satakunta ve Finsku. K dnešnímu dni nebyly mezi zemědělskými pracovníky a jejich blízkými kontakty zjištěny žádné případy infekce virem ptačí chřipky A(H5N1) u lidí. Virus ptačí chřipky byl detekován ve 3 ze 111 norkových farem a v 10 z 38 liščích a mývalových farem.

Souhrn: Na základě aktualizací finského úřadu pro potraviny byl ve Finsku virus ptačí chřipky A(H5N1) detekován od 13. září 2023 do 17. listopadu 2023 na 56 kožešinových farmách. Většina postižených farem se nachází v regionu Ostrobothnia, což postihuje oblasti Alavieska, Halsua, Kaustine, Evijärvi, Kalajoki, Kannus, Kauhava, Kristiinakaupunki, Kruunupyy, Lappajärvi, Mustasaari, Pedersöre, Pietarsaari a Uusyriylepi, Vousykaaräjoki. Na třech farmách v oblasti Satakunta byl také zjištěn virus ptačí chřipky A(H5N1). Na postižených kožešinových farmách se chovají především lišky (modré, stříbrné a smíšené), dále psíci mývalovití a norci.

Dne 3. listopadu Finský úřad pro potraviny oznámil, že ze 111 norkových farem testovaných začátkem letošního podzimu byla ptačí chřipka zjištěna u norků na třech farmách. Krev kožešinových zvířat byla testována metodou ELISA. Pozitivní vzorky byly poté testovány pomocí metody inhibice hemaglutininu. Dále úřad 10. listopadu oznámil detekci ptačí chřipky v 10 z 38 vyšetřovaných kožešinových farem v regionech Ostrobothnia a Satakunta (z 330, na které se šetření zaměřilo), které chovají lišky a psíky mývalovité. Více pozitivních vzorků bylo zjištěno na farmách s chovem lišek a psíků mývalovitých než na farmách pro norky. To

naznačuje několik hypotéz, jako je možná vyšší citlivost na virus u lišek než u norků, menší ochrana před ptáky na farmách s chovem lišek a psíků mývalovitých než norčích farmách nebo že v oblastech s infikovanými liščími farmami došlo k většímu počtu infekcí ptačí chřipkou u volně žijících ptáků.

Dne 21. července 2023 Finský úřad pro potraviny oznámil, že na základě předběžné analýzy se linie viru odebraného z kožešinových zvířat shoduje s linií viru cirkulujícího mezi racky. Sekvenace virů získaných z norků, lišek a racků ve Finsku byly zveřejněny v databázi GISAID EpiFlu. V pěti kožešinových farmách byly nalezeny virové mutace. Začátkem září 2023 zavedl finský úřad pro potraviny systém monitorování ptačí chřipky na všech kožešinových farmách v zemi. V první fázi monitoringu byla v chovech norků zjišťována přítomnost ptačí chřipky. Ve druhé fázi byl realizován monitoring a odběr vzorků na kožešinových farmách lišek a psíků mývalovitých. Od mrtvých zvířat (utracených nebo přirozeně uhynulých) se odebírají vzorky krve pro testování protilátek k detekci ptačí chřipky a SARS-CoV-2. Vzorky odebírají veterináři a zkoumá je Finský úřad pro potraviny. Dne 13. září 2023 nařídil finský úřad pro potraviny eutanazii všech lišek a psíků mývalovitých na farmách s potvrzeným virem ptačí chřipky A(H5N1). Již dříve byly vydány příkazy k eutanázii všech norků na postižených farmách, zatímco na farmách s liškami a psíky se o tom rozhodovalo případ od případu.

Sekvenační analýzy viru ptačí chřipky izolovaného z kožešinových farem naznačují možné šíření z ptáků na zvířata, ale také potenciálně mezi savci na postižených kožešinových farmách prostřednictvím kontaktu se zvířecími sekrety, krmivem nebo kontaminovanou podestýlkou a vybavením pro chov. Laboratorní vyšetřování probíhá. Nová nařízení se týkají 115 000 zvířat v oblasti Ostrobothnia (109 000 lišek a 6 000 psíků mývalovitých) a 11 farem, kde musí být utracena všechna zvířata, a pěti farem, kde musí být utracena část zvířat. Dalších deset farem zatím uzavřeno nebylo. Dříve bylo na infikovaných farmách utraceno 135 000 zvířat, 50 000 norků, 79 000 lišek a 6 000 psíků mývalovitých. Podle finského úřadu pro potraviny je to poprvé, co byla ve Finsku ptačí chřipka zjištěna u chovaných kožešinových zvířat. Dříve byly ve Finsku zjištěny dvě infekce u divokých lišek

Hodnocení ECDC: Zavlečení ptačí chřipky do kožešinových farem není neočekávané, pokud jsou v oblasti pozorováni infikovaní volně žijící ptáci a nejsou zavedena opatření k zamezení kontaktu mezi infikovanými ptáky nebo jejich trusem a chovanými zvířaty. Podobná událost byla pozorována na norkové farmě ve Španělsku. Přenos z lišek nebo jiných infikovaných savců na člověka nebyl dosud pozorován. ECDC hodnotí současné riziko infekce pro běžnou populaci jako nízké a riziko infekce pro lidi, kteří jsou pracovně nebo jinak vystaveni zvířatům infikovaným ptačí chřipkou, jako nízké až střední. Lidé vystavení infikovaným savcům by měli být sledováni po dobu 10–14 dnů a pokud se objeví příznaky, mělo by být zahájeno testování. Je zásadní provádět analýzy virů a sdílet sekvenační data z detekcí u zvířat pro analýzu markerů relevantních pro adaptaci savců.

Akce: ECDC spolupracuje s finskými orgány a dalšími příslušnými agenturami.

Další informace: Finské úřady zveřejnily rady pro širokou veřejnost o prevenci infekcí virem ptačí chřipky a vydaly pokyny pro odborníky v oblasti veřejného zdraví, včetně doporučení pro testování. Pokyny ECDC k testování virů ptačí chřipky u lidí jsou k dispozici na webových stránkách ECDC (https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/zoonotic-influenza-virus-infections-humans-testing-and-detection).

Dne 1. srpna 2023 zveřejnil finský úřad pro potraviny kritéria pro utracení kožešinových zvířat, aby se zabránilo šíření ptačí chřipky. Dne 8. srpna 2023 zveřejnil finský institut pro zdraví a sociální péči (Finnish Institute for Health and Welfare -THL) prohlášení, jak zastavit cirkulaci ptačí chřipky u chovaných kožešinových zvířat a o používání osobních ochranných prostředků pro zemědělské pracovníky.

5. Sezonní surveillance viru zapadonilské horečky, One Health, 2023

Od poslední aktualizace byly k 22. listopadu 2023 hlášeny čtyři případy infekce virem západonilské horečky (WNV) u lidí v zemích EU/EHP a žádný případ nebyl hlášen ze země sousedící s EU.

Celkově bylo za rok 2023 v zemích EU/EHP hlášeno 698 případů infekce WNV u lidí a 93 případů ze zemí sousedících s EU. U zvířat bylo za rok 2023 hlášeno 146 ohnisek mezi koňovitými a 246 ohnisek mezi ptáky.

6. Cholera – mezinárodní – sledování globálních ohnisek nákazy

Od 26. září 2023 do 31. října 2023 bylo celosvětově hlášeno 53 327 nových případů cholery, včetně 482 nových úmrtí.

Nové případy byly hlášeny z Afghánistánu, Burundi, Kamerunu, Demokratické republiky Kongo, Etiopie, Haiti, Keni, Malawi, Mosambiku, Nigérie, Somálska, Súdánu, Zambie a Zimbabwe.

V posledních měsících byly případy cholery nadále hlášeny v západní, východní a jižní části Afriky, v některých částech Blízkého východu, jihovýchodní Asie a Ameriky. Riziko nákazy cholerou u cestovatelů navštěvujících tyto země zůstává nízké, i když sporadický import případů do EU/EHP je nadále možný.